

יהודית פולגר והלפיד האולימפי (אתר רשמי)

חגיגת שחמט ענקית בבודפשט

מאת יוחנן אפק

בודפשט בירת הונגריה נפתחה ביום שלישי, ה-10 בספטמבר, אולימפיאדת השחמט ה-45 שהיא שיאן של חגיגות שנת המאה לאיגוד השחמט הבינלאומי (הפיד"ה) ולאולימפיאדה הבלתי רשמית הראשונה בפאריז בקיץ 1924.

בקטגוריה הפתוחה מתמודדות 197 קבוצות ובהן 980 שחקנים, מהם 247 רבי אמנים ו-125 אמנים בינלאומיים. את הדירוג המוקדם מובילה נבחרת ארה"ב עם פביאנו קרואנה, ווסלי סו, לנייר דומינגז, לבון ארוניאן וריי רובסון (שממוצע מד הכושר שלהם 2757). אחריה בהפרש זעיר נבחרת הודו עם הטוען לכתר העולמי דמראיו ג'וקש, ראמשבאבו פראגנדהא, ארג'ון אריגאיסי, סנטוש גוראיתי וידית ופנטלה הארי קרישנה (2753). המעצמה הסינית במקום השלישי עם אלוף העולם המכהן דינג לירן, ויי יי, יו יאנגי, בו צ'יאנג'י וואנג יו (2724). רביעית-אוזבקיסטן, האלופה האולימפית המכהנת, עם נודירבק עבדוסאטורוב, נודירבק יעקובובייב, יאקוביר סינדארוב, שמסידין ווחידוב ויאחונגיר ואחידוב (2690)

חמישית, די במפתיע, הולנד עם אניש גירי, יורדן ון-פורייסט, מקס וורמרדס (האלוף ההולנדי הטרי), ארווין ל'אמי ובנימין בוק (2682). נבחרת ישראל מדורגת במקום ה-20 עם מקסים רודשטיין, אלוף ישראל עידו גורשטיין, תמיר נבאטי, איליה סמירין ויבגני פוסטני עם מד-כושר ממוצע 2596. הקפטנית היא אלופת ישראל לשעבר אילנה דויד-גלאז. בולטת שוב בהיעדרה, מסיבות ידועות, נבחרת רוסיה.

את החמישייה הפותחת בדירוג האישי מוביל בכיר שחקני תבל **מגנוס קרלסן** (נורבגיה) 2832 לפני קרואנה 2798, אריגאיסי 2778, עבדוסאטורוב 2766 וג'וקש 2764. עם הקפטנים נמנים כוכבי עבר והווה נודעים כגון: ולדימיר קראמניק (אוזבקיסטן), אלכסנדר גרישצ'וק (אירן), טיימור רדג'אבוב (אזרבייג'ן), אלכסנדר בליאבסקי (אוקראינה) איבן סוקולוב (רומניה) וולדימיר אקופיאן (איחוד האמירויות) ועוד רבים וטובים.

בקטגוריית הנשים מתמודדות 183 קבוצות ובהן 908 שחקניות מהן 17 נושאות בתואר רב-אמן ו-54 הן רב-אמניות, 55 בעלות דרגת אמן בינלאומי ו-108 אמניות בינלאומיות. בראש הדירוג המוקדם ניצבת נבחרת הודו (2467) עם דורונוואלי האריקה, ויינשאלי ראמשבאבו (אחות של), דיוויה דשמוח (אלופת העולם לנערות), וונטיקה אגרוואל וטניה סאדצ'ב. אחריה: גיאורגיה (2462) עם ננה דזגנידזה בראשה, פולין (2422) עם האלופה הטריה אלינה קשלינסקאיייה, סין (2416) עם ז'ו זינר ואוקראינה (2400) עם יוליה אוסק. נשות ישראל ניצבות במקום ה-25 (2240) עם **מרסל אפרוימסקי, מאשה קלינובה, נגה אוריין** (אלופת אירופה לנערות עד גיל 18), **רונית לויטן ודנה כוכבי**. הקפטן, בהופעת בכורה בנבחרת ישראל, הוא ארתור קוגן.

היסטוריה על קצה המזלג

אולימפיאדת השחמט נערכת אחת לשנתיים (פרט להפסקה עקב מלחמת העולם השנייה בין השנים 1939-1950). ע"י פיד"ה, החל מן המהדורה הרשמית הראשונה שלה בלונדון 1927. לפני כן התקיימה בשנת 1924 תחרות אולימפית בלתי רשמית ליחידים (ניצח בה מחבר הסיומים הנודע הרמן מטיסון!) כחלק מאולימפיאדת הספורט שבסיומה הוכרז על הקמת פיד"ה. בשנת 1926 נערכה בבודפשט האולימפיאדה הקבוצתית הבלתי רשמית הראשונה (עוד אולימפיאדה בלתי רשמית נערכה בגרמניה הנאצית בשנת 1936). כל פדרציה המוכרת על-ידי פיד"ה רשאית להשתתף עם קבוצה המונה ארבעה שחקנים ועוד שחקן מילואים. מלכתחילה נערכו האולימפיאדות במתכונת של מוקדמות וגמר אבל ככל שרבו הקבוצות המשתתפות אומצה בשנת 1976 השיטה השוויצרית. בשנים 2020 ו-2021, בעיצומה של מגיפת הקורונה, ערך הפיד"ה שתי אולימפיאדות מקוונות בקצב שח-מהיר. בישראל נערכו שתי אולימפיאדות-תל-אביב 1964 וחיפה 1976. אולימפיאדת הנשים נערכת על-ידי פיד"ה מאז 1957 (אמן הולנד). למן חיפה 1976- בשילוב עם אולימפיאדת הגברים. המנצחת באולימפיאדה זו היו נשות ישראל בהרכב: אלה קושניר ז"ל ותיבדלנה לחיים ארוכים וטובים לובה קריסטול, אולגה פודרז'נסקאיייה ולאה נודלמן. נבחרת הגברים הישראלית נטלה עד כה 2 מדליות אולימפיות: מדליית כסף בדרזדן 2008 ומדליית ארד בחאנטי-מאנסיסק 2010.

הלפיד האולימפי

שיאה של הפתיחה החגיגית, בתום הברכות המסורתיות, היתה נשיאת הלפיד האולימפי בידי לא אחרת מאשר תושבת העיר המארחת יהודית פולגר – גדולת השחמטאיות בכל הזמנים. בסרטון וידיאו שהוצג לנוכחים הוקרן מסעו של הלפיד החל בצ'נאי (הודו) מארחת האולימפיאדה הקודמת ועבור ב-11 מדינות נוספות: קנדה, קולומביה, צרפת, גיאורגיה, גאנה, קזחסטן, מרוקו, ניו-זילנד, רומניה, שוויץ ואיחוד האמירויות. השניות האחרונות בסרטון הראו את יהודית צועדת באדום מהמם ברחובות עירה כשהיא נושאת בגאון את הלפיד. עם סיומו היא הופיעה לפתע באולם הטקס עם הלפיד האולימפי, הדליקה אותו ונשאה אותו אל בימת הכבוד לקול תשואות הקהל הרב. רגע לאחר מכן הצטרפו אליה אחיותיה

המפורסמות סוזן וסופיה, כדי להגריל את צבע הכלים בסיבוב הפתיחה לקבוצות הבכירות באמצעות....
הקוביה ההונגרית של הפסל המקומי ארנה רוביק אותה הגיש להן השופט הראשי איבן סירובי. הטקס
נחתם בסרטון מחווה לכל המדינות המשתתפות שהציג בזה אחר זה את שמותיהן ודגליהן.

האתר הרשמי של האולימפיאדה:

<https://chessolympiad2024.fide.com/>

סיבוב ראשון : ניצחונות גבוהים על אתיופיה וסורינאם

כמנהגה שידכה השיטה השוויצרית בין החציון העליון לחציון התחתון של הדירוג הקבוצתי המוקדם.
פערי הרמות גררו כצפוי ניצחונות גבוהים עם מספר מזערי של הפתעות לוח. גם נבחרותינו רשמו
ניצחונות גבוהים. בעוד שנבחרת הגברים (בהרכב: גורשטיין, נבאתי, סמירין ופוסטני) גברה על אתיופיה
0:4 ללא דופי, ניצחה נבחרת הנשים (בהרכב: קלינובה, אוריין, לויטן וכוכבי) את סורינאם 3.5:0.5 גם
אם לא בנקל. על הלוחות הראשונים של היריבה שיחקו 3 אחיות. קלינובה, בכלים השחורים, החמיצה על
הלוח הראשון, מול קתרינה קסלן, הזדמנות פז להפוך את יתרונה לעמדת זכיה במסע ה-33 והקרב הגיע
עד מהרה לסיום שקול לחלוטין כשהוסכם לתיקו. בקרב בין אוריין לויקטוריה קסלן נתקבלה לאחר
הפתיחה עמדה שקולה אך שורה של מסעים לא זהירים הובילו את נוגה לעמדה קשה. בדוחק הזמן, על
סף הפסד, החזירה היריבה טובה כשבמקום להגדיל את יתרונה שגתה קשות ונאלצה להיכנע כעבור שני
מסעים. רונית לויטן היטיבה להפוך עמדה שקולה לאחר הפתיחה מול אלכסנדרה קסלאן ליתרון ניכר
אותו כמעט איבדה בסיום צריחים. אלא שהיריבה החמיצה את ההזדמנות ונקלעה במקום זאת לרשת
מט. דנה כוכבי, בלבן על הלוח הרביעי, היתה היחידה ששמרה על יתרונה מול אליסה וו עד לניצחון.

סיבוב שני: תיקו עם האירים וניצחון על האלבניות

אחת מהפתעות הסיבוב השני היה ה- 2:2 (ללא אף תיקו אחד) בין ישראל לאירלנד. מאכזב למדי כיוון
שהיה תוצאה של משגים גסים לקראת ביקורת הזמן. על הלוח הראשון גבר רודשטיין בכלים השחורים
במשחק התקפי ללא דופי על קונור מרפי. בקרב בין גורשטיין לטארון קניימרלה השיג הלבן בפתיחה
האנגלית יתרון ניכר שהיה מצעיד אותו לניצחון אלמלא משגה חמור לקראת ביקורת הזמן (אחרי
35...מהה+5 היה עליו להשיב 4!36. מה:0+4. 37. מז1 ולא מייד 36.מז?? רח!37. צג8+ מח7!
38.מהג7 מהז7+39. מהז3 ר:ג8 וזוכה כפי שאירע בקרב.

הקרב בין האירי תום או'גורמן לתמיר נבאתי היה שוויוני למדי עד למסע ה-32 בו, בסיום שקול, הפקיר
תמיר רגלי שהגן על הערוגה השביעית ועד מהרה התמוטטה עמדתו. הוא איבד רגלי נוסף והניח את
נשקו בטרם ייפול הרגלי השלישי. ניצחונו המשכנע של איליה סמירין על הלוח הרביעי מול דייוויד
פיצסימונס חתם את התוצאה הסופית.

בצמרת הדירוג המוקדם נרשמו התוצאות הבאות: ארה"ב – סינגפור 0:4 (קרואנה- טין ז'ינגיאו 1-
0); הונגריה-פרו 3.5:0.5 (ראפורט- קורי 1-0); הודו- איסלנד 4:0 (ג'וקש- ו.סטפנסון 1-0); סין- צ'ילה
3.5:0.5 (דינג לירן-הנריקווז תיקו); אוזבקיסטן- מצרים 3.5:0.5 (עבדוסאטורוב-פאוזי 1-0). ל 39
קבוצות מלוא 4 הנקודות. לישראל 3 נקודות.

נשות ישראל גברו 4:0 על נשות אלבניה. מרסל השיגה בלבן עדיפות עמדתית ברורה כשיריבתה קליין שוגיה הפקירה כלי כבר במסע ה-27. גם יריבתה של נגה, ברונה גסקה, לא עברה את המסע ה-30 מול מתקפת הישראלית באגף המלך. משחקה של רונית מול קלייר סאקו היה ארוך כפלים אך למרות שאיבדה את יתרונה הניכר שגתה שוב היריבה קשות ואובדן מלכתה אילץ אותה להיכנע במסע ה-61. דנה שברה את שיא המשחק הארוך ביותר של המפגש כשגברה בכלים השחורים על אגלנטינה שבנאי ב-91 מסעים!

בצמרת הזירה הנשית הושגו התוצאות הבאות: הודו-צ'כיה 3.5:0.5 (דורנוואלי-מובססיאן 1-0); הונגריה –אקוודור 3.5:0.5 (הואנג-אוריץ 1-0); גיאורגיה- מונטנגרו 3:1 (דזגנידזה – צ'רבצובה 1-0); פולין- ברזיל 4:0 (קשלינסקאייה- ליברלאטו 1-0) ל-41 קבוצות ובהן ישראל מלוא 4 הנקודות.

צעירות הנבחרת (משמאל לימין): נגה אוריין, רונית לויטן, דנה כוכבי והקפטן ארתור קוגן

סיבוב שלישי: תיקו עם המונגולים והפסד 1:3 לאוקראיניות

בקטגורייה הפתוחה שוב נכזבה תוחלתנו לניצחון מול יריבה נחותה על הנייר שבהרכבה אמן בינלאומי אחד ושלושה אמני פיד"ה שקשה לבטא את שמותיהם. על הלוח הראשון צלח מקסים, בכלים השחורים מול אב"ל גנזוריג אמטובשין, את שלב הפתיחה (הגנת גרינפלד) ביתרון רגלי אך בעמדה שקולה. בהמשך השיב הלבן לעצמו את הרגלי אך הקריבו שוב כדי להחליש את תצורת הרגלים השחורים באגף המלכה. משהוחזר הרגלי סופית חולקה הנקודה בתיקו ע"י חזרה על המסעים. על הלוח השני התאושש תמיר מתלאות הסיבוב הקודם על חשבוננו של סומייה צ'ינגון. בשלב הפתיחה הסתמן שוויון אך אז קיבל השחור החלטה שגויה לשמור על זוג הרצים שלו במחיר טמפו גורלי שהעניק לשחקנו יוזמה חזקה שזיכתה אותו בהמשך ביתרון כלי. עם חילופי המלכות לא נותר למונגולי על מה להיאבק. סמירין נחל הפסד ראשון מול ארדנה בסנסורן. היריב (בלבן) קידם את ההגנה ההודית המפורסמת של איליה בפיאנקטו כפול (פיתוח רצים ל-22 ו-21). נסיון בוסרי של השחור ליטול יוזמה מוקדמת במרכז לא עלה יפה והוא נקלע לנחיתות עמדתית אותה היטיב היריב לנצל. הלבן חדר במלכתו אל עורף אגף המלכה ולאחר שפינה אותו מרגלים קידם שני רגלים צמודים וחופשיים אל סף ההכתרה. משחקו של פוסטני מול איטגלט חוייגצוט היה נטול דרמות והגיע לסיום של ארבעה צריחים עם רגלי עודף לשחקנו שלא היה בו כדי לשנות את התיקו הבלתי נמנע.

מימין: מקסים רודשטיין, תמיר נבאתי, איליה סמירין ויבגני פוסטני

את ההפתעות של הסיבוב השלישי סיפקו המפגשים הבאים: איטליה- הולנד 3: 1 (לודיצי –גירי 1 – 0); ליטא-גרמניה 2.5: 1.5 (סטרמוויציוס- קיימאר 1- 0); אנגליה-דנמרק 2: 2 (ויטיוגוב- ביירה תיקו).

בצמרת הושגו גם התוצאות הבאות: ארה"ב- בולגריה 3.5: 0.5 (קרואנה-צ'פארינוב 1: 0); הונגריה- אוסטריה 2.5: 1.5 (ראפורט- דראגנב תיקו); הודו- הונגריה ב' 3.5: 0.5 (ג'וקש –קוזאק 1- 0); סין- סלובניה 3: 1 (דינג- פדוסייב תיקו); אוזבקיסטן- קרואטיה 3.5: 0.5 (עבדוסאטורוב- ברקיץ' 1- 0). בתום הסיבוב השלישי צברו 16 קבוצות את מלוא 6 הנקודות: הודו (עם 11.5 מ-12 נקודות לוח!), ארה"ב, אוזבקיסטן, סין, ויטנאם, אזרבייג'ן, פולין, ספרד, אוקראינה, ארמניה, ליטא, שוודיה, הונגריה, איטליה, מונטנגרו וסרביה. לישראל 4 נקודות קבוצתיות.

מגנוס קרלסן חסר מאוד לקבוצתו הנורבגית, שישית בדירוג המוקדם, בשני הסיבובים הראשונים וכיוון שהוא שוהה במלון אחר ולנוכח הפקקים בעיר, הגיע לסיבוב השלישי (על אופניים!) באיחור של 10 דקות. זה לא מנע ממנו להשיג עמדת זכייה ברורה, בשחור, מול רב האמן הקולומביאני רוברטו גארסיה:

לשחור יתרון חומרי ועמדתי עצום והוא יכול להכריע את הקרב בדרכים שונות. בכיר שחקני האולימפיאדה בחר בקצרה ומצודדת מכולן. הכיצד? הפתרון בסוף הכתבה.

נשותינו נחלו הפסד בכורה לאוקראיניות החזקות. על הלוח הראשון התמודדה מרסל בלבן עם יוליה אוסמק בקרב שקבע שיא קבוצתי חדש במספר מסעיו. וריאנט מרכזי בנוסח אלאפין כנגד ההגנה הסיציליאנית העניק למרסל עדיפות מסוימת שנשענה על צמד רציה ושליטה בטור המרכזי. בעקבות חילופי כלים מוצלחים הגדילה מרסל את יתרונה הודות לצמד רגלים חופשיים באגף המלכה ואולם שורה

של אי דיוקים לקראת ביקורת הזמן גררו את חילופי המלכות ואובדן אחד הרגלים החופשיים. בסיום שנתקבל ניסתה מרסל עוד שעה ארוכה להכניע פרש ורגלי עם צריח בודד עד אשר הסכימה לבסוף לתיקו במסע ה-100!

על הלוח השני התנהל קרב שקול בין אלופת העולם לשעבר אנה אושנינה למאשה שהיטיבה לנווט את משחק השחורים. גם המעבר לסיום צריחים לא בישר על יותר מתיקו כשבמסע ה-54, כאשר לרשותה דרכים די פשוטות לנווט את הקרב לתיקו, שגתה מאשה קשות (נכון...54 צו! 3! 55.7+ צו7!) ונקלעה מייד לסיום אבוד של צריח ורגלי מול צריח.

נגה התמודדה בלבן עם אינה גפוננקו הוותיקה והמנוסה שבחרה בהגנת בנוני כדי לבלום את שאיפות הלבן במרכז. במסע ה-12 בחרה נגה במסע המחליש את הרגלי "א" במקום לחזק את מרכז הרגלים וכעבור כמה אי דיוקים נוספים נחלשה תצורת הרגלים שלה וקרסה כליל כעבור מסעים אחדים.

רונית פגשה בכלים השחורים את יבגניה דולוחובנה אשר בחרה בפתיחה הסקוטית והשיגה עדיפות משמעותית. חילופי כלים ומעבר לסיום צריחים עם רגלי עודף נראו מבטיחות מאוד ללבן אבל היא כשלה בבחירת התוכנית הנכונה למימוש יתרונה (32.4 צא4 במקום 32.4א) והקרב נסתיים בתיקו במסע ה-64.

בצמרת: הודו- שוויץ 3:1 (דורונוואלי- קוסטניוק 0:1); אוזבקיסטן- הונגריה 2.5:1.5 (חמדמובה- גאל 1:0); גיאורגיה- רומניה 2:2 (דזגנידזה- בולמגה 1-0); יוון – פולין 2:2 (צולאקידו –קאשלינסקאיה תיקו). לאחר הסיבוב השלישי מובילות 16 קבוצות עם מלוא 6 הנקודות: ארה"ב, ספרד, אנגליה, סין, בולגריה, צרפת, הודו, אוזבקיסטן, אוקראינה, סרביה, ויטנאם, ארמניה, תורכיה, הולנד, קזחסטן ומונגוליה. לישראל 4 נקודות.

פתרון הקורא במסע: הקרב גרסיה-קרלסן נמשך: **37...פח4! 38.מה:4ח** (38. מח3 צד3 +39.פצ3 מהח6) **38...מה1+ 39.מו3 צד3 +40. מה2 מהד1 מט.**

תוצאות מלאות:

<https://chess-results.com/tnr967173.aspx?lan=1&art=0&flag=30>

כל הקרבות:

<https://theweekinchess.com/chessnews/events/45th-world-chess-olympiad-2024>

צילומים: ד"ר מרק ליבשיץ

